

aedes compact

‘Kicks voor niks’

Informeel welzijn in de buurt en op het web

‘Kicks voor niks’

Informeel welzijn in de buurt en op het web

compact

Inhoud

Voorwoord	3
1 Welzijn als resultaat	5
2 In de wijk	10
3 Wat wel en wat niet?	14
4 Kicks voor niks: informeel in de buurt	24
5 Kicks voor niks: welzijn op het World Wide Web	30
6 Ten slotte: lessen voor beginners	37

Voorwoord

Onder druk van bezuinigingen en veranderingen bij de WMO ontwikkelt zich het 'nieuwe welzijnswerk'. Meer welzijn voor minder geld, meer door bewoners voor bewoners. De regie aan de burger en in plaats van het aanbod van de instelling, de vraag van de klant als uitgangspunt.

Bezuinigingen en problemen op de woningmarkt maken dat het budget voor de inhuur van lokale gesubsidieerde professionals komende jaren flink zal afnemen. Met minder financiële middelen meer ruimte geven aan 'de eigen kracht van burgers', zal echter alleen lukken als professionals en informele en commerciële aanbieders elkaar beter weten te vinden. Voorwaarde is ook dat professionals werkelijk bereid zijn om macht uit handen te geven. Minder initiëren, meer oog hebben voor wat er al is, hoe kleinschalig ook, en daar op inhaken. Zelfs als dat betekent dat er in de buurt voortaan geen sporttoernooien meer plaatsvinden, maar korte wandelingen. Of een bingo- of Turkse dansavond, in plaats van een multiculturele manifestatie. Omdat de bewoners in die buurt deze dingen nu eenmaal liever doen dan wat de professionals eigenlijk voor hen bedacht hadden.

Welzijnswerk waarbij niet de eigen professionele opvattingen uitgangspunt zijn, maar de verlangens van bewoners zelf. Wat betekent dat voor de werkwijze van corporaties, gemeenten en welzijnsinstellingen? En welke mogelijkheden zijn er om met minder financiën de burger minstens net zo goed als voorheen te faciliteren? Waar liggen nieuwe kansen? Deze Compact is een samenwerkingsproduct van Laagland'advies en Aedes en werd mede mogelijk gemaakt door welzijnsorganisatie De Twern, gemeente Almere en het Centrum voor Jeugd en Gezin in Breda. Allen zijn op zoek naar antwoorden op de uitdaging om met minder financiële middelen, het welzijn van mensen te vergroten. Ze delen de overtuiging dat er alternatieven zijn die soms nog niet gewaardeerd of over het hoofd worden gezien.

De initiatiefnemers van dit boekje zien nieuwe mogelijkheden voor goede dienstverlening, als lokale professionals, informele en commerciële aanbieders, in de wijk en op het web elkaar beter weten te vinden en durven in te zetten. In het belang van bewoners. Voor wie het niet uitmaakt wie ze helpt, als het maar goed gebeurt. ■

Johan van der Craats, adviseur Wijkaanpak Aedes

Welzijn als resultaat

1

Welzijnswerk is de komende jaren sterk aan verandering onderhevig. Bezuinigingen én onvrede over het functioneren van welzijnsorganisaties bieden kansen om een nieuwe koers in te slaan: niet de organisatie maar de klant centraal.

Al jarenlang probeert politiek Den Haag grip te krijgen op de kosten van het vangnet voor kwetsbare, zieke of oude medeburgers. Toch kiezen overheden niet alleen vanwege financiële redenen voor een soberder pakket aan publieke dienstverlening. Langzamerhand dringt ook het besef door dat het beter is voor de samenleving als mensen zelf een actieve bijdrage moeten leveren aan hun eigen welzijn, in plaats van dat anderen meteen van alles voor ze gaan regelen.

Veel gemeenten hanteren de *verantwoordelijkheidspiramide*: de basis daarvan is wat mensen zelf kunnen regelen, voor zichzelf en voor hun naasten. Pas wanneer de zelfredzaamheid onvoldoende is zou de overheid moeten bijspringen. Bij het toewijzen van thuiszorg wordt eerst gekeken welke informele hulp mensen zelf kunnen regelen, en pas daarna en aanvullend daarop wordt professionele hulp ingezet.

Steeds vaker doen welzijnsinstanties en corporaties een beroep op zelfredzaamheid en prikkelen ze mensen om zelf initiatieven te ontplooiën die hen en de woonomgeving ten goede komen. Ook de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in 2007 en het programma Welzijn Nieuwe Stijl hebben dit versterkt. Vaak gaat dit gepaard met een eigen financiële bijdrage en een professional ter ondersteuning. Bovendien zijn organisaties de afgelopen decennia in toenemende mate doelgericht gaan werken met een steeds sterkere focus op meetbare resultaten.

STROPERIGHEID

Ook onvrede over het functioneren van de maatschappelijke dienstverleners speelt mee bij de heroverweging van het aanbod van zorg en welzijn. Welzijnswerkers liggen onder vuur. De jeugdzorg worstelt met haar imago dat geschaad is door afschuwelijke incidenten. Professionals in de

sociale sector klagen over de veelheid aan spelers, de enorme vergaderdruk, de tijd die ze kwijt zijn aan verantwoording en administratie. Maatschappelijke partners (gemeenten, scholen, corporaties) mopperen over de stroperigheid in de sector. Kritische onderzoekers en adviesorganen wijzen op het gebrekkige bereik van het aanbod: ouderen in isolement, een ondervertegenwoordiging van allochtonen in het culturele aanbod, een enorme toename in het voortijdig schoolverlaten en een verharding van de samenleving. Het welzijnsaanbod is te duur, heeft te weinig resultaat en ontnemt mensen hun eigen verantwoordelijkheid, aldus de teneur van het politieke debat en van het gesprek aan de borreltafel.

SAMENWERKEN

Welzijn betekent dat mensen goed in hun vel zitten. Dat ze ruimte krijgen om hun talenten te ontplooien, individueel of in de groep. Dat kwetsbare mensen zoveel mogelijk de regie over hun leven houden. Daar zou het over moeten gaan. Maar soms lijkt het of de crisis in de verzorgingsstaat vooral een *organisatievraagstuk* is. Hoe kunnen gemeenten sturen op de kwaliteit van welzijnsaanbieders? Hoe kunnen corporaties het beste samenwerken met partners: in vitale coalities, in wijkplatforms? Hoe moet de welzijnswerker van de 21ste eeuw handelen: als een wijkondernemer, een allround professional, een frontliner met een groot mandaat, of als *sociale makelaar* die mensen bij elkaar brengt en op zoek gaat naar talenten in de wijk?

‘We moeten ons niet meer gedragen als de onderaannemer van de lokale overheid, maar als een ondernemer die de klant bedient’, aldus Hans Zuiver, directeur-bestuurder van het Amsterdamse Combiwel in een interview in het tijdschrift *Zorg en Welzijn* (september 2010). ‘De burger moet zelf actiever worden en welzijnswerk moet die actieve burgers alleen nog ondersteunen. Dat vergt een hele andere manier van kijken. De overheid heeft alleen nog een regierol tegenover de verschillende partners.’ Combiwel wil als brede welzijnsinstelling de omslag maken van gespecialiseerde welzijnsprofessionals naar breed inzetbare buurtwerkers, die burgers stimuleren om zelf actief te worden. De inbreng van de sociale werker

Alles staat ter discussie. Dat biedt mogelijkheden om met het welzijnswerk een hele andere kant op te gaan

wordt kleiner, de actieve burger moet veel meer zelf doen in de buurt of als vrijwilliger in de zorg aan de slag. 'Samenlevingsopbouw en burgerinitiatieven komen alleen tot stand zonder doorgedraaide overheidsbemoeienis. Wat dat betreft bieden de filosofie van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de kortingen op de AWBZ en de grote bezuinigingen die eraan komen ook kansen. Alles staat ter discussie en dat biedt mogelijkheden om met het welzijnswerk een hele andere kant op te gaan.' ■

Dit hoofdstuk is gebaseerd op tekst van Klaas Mulder, Laagland'advies. De tekst is bewerkt door José Onderdenwijngaard, adviseur Gedrukte Media bij Aedes.

De Twern:

IEDERE VRAGER IS OOK AANBIEDER

WELZIJN NIEUWE STIJL IS VOOR SOMMIGE PROFESSIONALS BEST EEN OMSCHAKELING. 'OP JE HANDEN GAAN ZITTEN EN TOEKIJKEN WAT IEMAND ZELF KAN, IS BEST LASTIG ALS JE GEWEND BENT ALLES TE REGELEN', ALDUS JANINE CLOOSTERMAN VAN WELZIJNSAANBIEDER DE TWERN.

Minder hobbyïsme, meer zakelijkheid en resultaatgerichtheid en mensen aanspreken op hun eigen kracht. Dat is volgens stafmedewerker Janine Cloosterman de kern van de aanpak 'welzijn nieuwe stijl' bij De Twern. Deze welzijnsorganisatie is met 500 medewerkers actief in Midden Brabant en Dordrecht. De organisatie werkt samen met andere organisaties, maar vooral met bewoners en vrijwilligers, aan leefbare wijken, de zelfredzaamheid van burgers en empowerment van achterstandsgroepen. Dat levert nieuwe initiatieven op en is de motor achter verdere vernieuwing van het welzijnswerk. De Twern heeft een sterke band met corporaties. In Tilburg bijvoorbeeld werkt de organisatie nauw samen met drie grote corporaties.

Cloosterman: 'De Twern helpt mensen die het zelf niet kunnen maar wel willen, de weg te vinden in de samenleving. De activiteiten die we organiseren zijn geen doel maar een middel om mensen te bereiken. Of dat nou een voetbaltoernooi, een bingoavond, een opruimdag of taalles voor allochtone vrouwen is. Doel kan zijn "meedoen", "ontdekken wat je wilt" of "zelfvertrouwen krijgen". Veel van de deelnemers ontbreekt het aan doorzettingsvermogen, geld en zelfvertrouwen om op eigen kracht een cursus te volgen. Ze hebben net dat steuntje in de rug, aanmoediging en begeleiding nodig.'

Iedere vrager is voor De Twern tegelijkertijd een aanbieder. 'Iedereen heeft wel iets waar hij een ander mee kan helpen. Meedoen is belangrijk.' Door toen al het begrip 'wederkerigheid' te introduceren, liep De Twern feitelijk vooruit op welzijn nieuwe stijl. 'Voor sommige professionals was dit best een omschakeling', vertelt Cloosterman. 'Op je handen gaan zitten en toekijken wat iemand zelf kan, is best lastig als je gewend bent alles te regelen. En als je goed in je netwerk zit, hoef je bijvoorbeeld ook niet bij iedere vergadering van bewoners aanwezig te zijn. Ook daarin moet je kunnen loslaten en vertrouwen op anderen.'

Een van de activiteiten van De Twern is het ondersteunen van bewonersgroepen bij herstructurering in de wijk. 'We zien regelmatig dat mensen meer nodig hebben dan een huis. Bewoners zitten in een afhankelijkheidspositie ten opzichte van de corporatie, wij kunnen dan die brug slaan. Dit doen we door ze te begeleiden bij het nemen van beslissingen, maar ook door hen te helpen om hun belangen te verwoorden en over te brengen.'

Op verzoek van een corporatie ontwikkelde De Twern een dienst die steeds meer aftrek vindt; de 'thuisadministratie'. Mensen die moeite hebben met het op orde houden van hun financiën krijgen hulp van een vrijwilliger. Ze stellen samen een financieel overzicht op en als het nodig is komt de vrijwilliger ook daarna regelmatig langs om te helpen. Cloosterman: 'Ook als iemand niet in staat blijkt om de financiële administratie zelf op orde te houden, vinden we altijd wel iets waar diegene wel goed in is. Alles is gericht op meedoen.'

Hoewel gemeenten nog steeds de grootste opdrachtgever zijn voor het welzijnswerk, is De Twern als welzijnsorganisatie niet volledig afhankelijk van hen. Volgens Cloosterman zijn de grenzen tussen gesubsidieerd en ongesubsidieerd welzijn ook minder hard dan veelal gedacht wordt. 'Activiteiten waarvan we als samenleving vinden dat iedereen er toegang toe moet hebben, worden gesubsidieerd. Maar we werken met meerdere partijen samen om nieuwe mogelijkheden te benutten en blijven om ons heen kijken om te zien waar kansen liggen. De Twern is nog lang niet klaar.'

Dit interview is verzorgd door Marja Theunissen, freelance journalist.

In de wijk

2

Meer door in plaats van voor bewoners, aansluiten bij wat al aanwezig is. Waarom is dat zo lastig voor professionals? Corporaties hebben met andere organisaties en bewoners afgelopen jaren hard gewerkt om meer welzijn de wijk in te brengen. Maar soms lijkt alle inspanning het doel voorbij te schieten. Het is tijd voor een andere aanpak.

Alle inspanningen in de wijken van de afgelopen jaren, hebben effect. Partijen als welzijnsorganisaties, woningcorporaties, zorgverzekeraars en zorgaanbieders zijn beter gaan samenwerken, zo blijkt uit de voortgangsrapportage *Wijkaanpak* waarmee het ministerie jaarlijks de Tweede Kamer informeert. Maar niet altijd en niet overal. Soms worden kwetsbare groepen juist niet bereikt, soms blijven spontane bewonersinitiatieven onopgemerkt. En te vaak nog kost samenwerken teveel afstemmings- en vergadertijd.

Ook onderzoekers Taco Brandsen en Jan-Kees Helderman concluderen dat de ambitie om wijken vooruit te helpen door ontkokerd samen te werken, tot nu toe niet van de grond is gekomen. In opdracht van Corpovenista (kennisplatform van veertien corporaties en Aedes) onderzochten zij de stand van zaken in de wijkaanpak. Ze constateren gebrek aan continuïteit en een komen en gaan van projecten en professionals. 'Het gaat er om dat je aansluit bij wat in die wijk of buurt al aanwezig is. En dat je het mandaat om dat te faciliteren en te ondersteunen zo laag mogelijk in de organisatie legt. Vertrouw op de street-level professional', aldus Helderman geciteerd in het Tijdschrift voor sociale vraagstukken (december 2010). Ze pleiten voor samenwerking met mensen die lange tijd in de buurt verblijven, zoals bewoners, docenten op school of bestuurders van een sportclub.

STABIELE BUURTEN

Het is verhuurders heel wat waard als wijken bestaan uit stabiele gemeenschappen, waar problemen niet escaleren en mensen elkaar weten te vinden. Waar het goed en prettig wonen is. Het is daarom geen toeval

Veel organisaties handelen teveel vanuit zichzelf, in plaats van dat de vraag van de 'klant' het startpunt is

dat woningcorporaties zich de laatste jaren actief zijn gaan ontfemen over het welzijn van wijkbewoners. Corporaties zijn er volgens de Woningwet primair voor diegenen, die niet zelfstandig in hun woonruimte kunnen voorzien. In veel gevallen betreft dat mensen die ook op andere punten enige mate van ondersteuning in hun dagelijks functioneren nodig hebben. Als maatschappelijk ondernemers willen corporaties daarom graag meer betekenen voor hun huurders dan louter voorzien in huisvesting.

Corporaties fungeren regelmatig als opdrachtgever van welzijnsinstellingen, door uren bij hen in te kopen. Of ze huren een bureau om projecten uit te voeren of nemen daarvoor zelf mensen in dienst. Soms participeren ze in projecten waarbij zij zelf zorgen voor fysieke investeringen in de openbare ruimte en de gemeente opdrachtgever is voor welzijnsorganisaties die een rol kregen in het activiteitenaanbod of het beheer. De corporatie betaalde het basketbalveld, het welzijnswerk zorgde voor een eerlijke wedstrijd. De corporatie betaalt het jeugdhonk, de gemeente de jongerenwerkers. Dan zijn er ook nog de projecten waarin bewonersinitiatieven gestimuleerd en ondersteund worden middels regelingen als Kan wél!, of in projectformats als De Smederijen van Hoogeveen.

STROPERIGE SAMENWERKING

De samenwerking tussen corporaties en welzijnsorganisaties verloopt echter niet altijd even soepel. Pierre Sponselee, directeur van corporatie Woonwaard (Alkmaar) noemt als belangrijk knelpunt dat veel maatschappelijke- en welzijnsorganisaties teveel vanuit de eigen organisatie handelen, in plaats van dat het probleem of de vraag van de 'klant' het startpunt is.

Maar er zijn meer zaken waar corporaties tegenaan lopen bij het samenwerken met welzijnsorganisaties. Wachtlijsten bijvoorbeeld. Bij Achterde-voordeurtrajecten hopen corporaties op een snelle doorgeleiding van bewoners met problemen. Daarbij stuiten ze regelmatig op wachtlijsten. Of het langs elkaar heen werken bij multi-probleemgezinnen. Daar komen vaak veel hulpverleners over de vloer zonder dat er sprake is van echte

samenwerking of gebruikmakend van elkaars dossiers. In Arnhem werkt men nu met een wijkgerichte krachtenbundeling. Corporatie Volkshuisvesting zit aan tafel met zowel de zorgpartijen en de gemeentelijke dienst Inwonerszaken. De corporatie zit er vooral omdat ze zoveel van de bewoners weet. Namens alle partijen gaat nu voortaan één persoon op huisbezoek.

Het komt ook voor dat corporaties investeren in maatschappelijk vastgoed, terwijl de financiële positie van de huurder onder druk staat. Veel verenigingen kampen met teruglopende financiële middelen. Leegstand dreigt, tenzij de corporatie de huur sterk verlaagt. Lastig is ook dat regionaal samenwerkende corporaties of corporaties met bezit in meerdere gemeenten, met iedere gemeente afzonderlijk moeten overleggen over leefbaarheids- en welzijnsplannen. Een doelmatige aanpak als ketensamenwerking waarbij op de regio gerichte maatschappelijke en economische partijen als corporaties, scholen, welzijnsinstellingen en het MKB samenwerken op het gebied van leefbaarheid en welzijn, is hierdoor soms onmogelijk.

Corporaties fungeren soms als financier van 'bestaand' welzijn, maar spelen ook vaak een rol als aanjager van sociale vernieuwing. Ze dagen hun partners uit tot het ontwikkelen van nieuwe maatschappelijke diensten en bedachten – al of niet samen met gemeenten – manieren om 'sterke' wijkbewoners in beweging te krijgen om iets voor hun omgeving te doen. Maar ook als bewoners een hoofdrol hebben, is er vaak een stevige rol voor sociale professionals als ondersteuner van deze buurtprojecten. Corporaties weten ook de weg te vinden naar instellingen voor hoger onderwijs. Zo zet Ymere studenten in als huiswerkbegeleider in ruil voor huisvesting. Ook het Bredase Centrum voor Jeugd en Gezin laat studenten taken uitvoeren die in andere gemeenten door het professionele jongerenwerk worden uitgevoerd, zoals het begeleiden van huiswerkklassen en het bieden van loopbaanbegeleiding. ■

AANDACHT ACHTER DE VOORDEUR

BEWONERS VAN WONINGEN DIE DE ARNHEMSE CORPORATIE VOLKSHUISVESTING IN HAAR HERSTRUCTURERINGSWIJK MALBURGEN SLOOPT, KRIJGEN ALS ZE DAT WILLEN EEN MAATSCHAPPELIJK WERKER OP BEZOEK. DIE BIEDT GERICHTE ONDERSTEUNING VIA REGULIERE KANALEN. UIT DE EERSTE ONDERZOEKSRESULTATEN BLIJKT DAT BEWONERS EEN BEHOORLIJK BEDRAG PER MAAND MISLOPEN OMDAT ZIJ DE WEG NAAR ALLERLEI STEUNPUNTEN NIET WETEN. DOOR HEN HIEROVER TE INFORMEREN HOOPT INITIATIEFNEMER VOLKSHUISVESTING DAT MENSEN GEBRUIK GAAN MAKEN VAN BESTAANDE REGELINGEN DIE HEN OF HUN KINDEREN IN STAAT STELLEN MEER TE ONDERNEMEN. EEN AANTAL VOORBEELDEN HIERVAN ZIJN: SPORTCLUBS VOOR KINDEREN, HET VOLGEN VAN EEN COMPUTERCURSUS OF RE-INTEGRATIETRAJECT, BUURTBEMIDDELING BIJ CONFLICTEN, SLACHTOFFERHULP, HULP BIJ BUDGETTEREN, TERUGVRAAGEN VAN BELASTING OF AANVRAGEN VAN BIJZONDERE BIJSTAND.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op tekst van Klaas Mulder, Laagland'advies. De tekst is bewerkt door Marja Theunissen, freelance journalist.

Wat wel en wat niet?

3

De budgetten slinken. Dat plaatst corporaties soms voor lastige dilemma's. Maar ze zien in de crisis ook kansen om in de aanpak en benadering van leefbaarheid en welzijn veranderingen door te voeren.

Ondanks de crisis willen corporaties hun huurders nog steeds 'meer dan een dak' bieden. Maar de budgetten voor de inhuur van welzijnsprofessionals, zelfs als begeleider van bewonersinitiatieven, zijn sterk geslonken. In het verleden waren corporaties nog wel eens bereid om in het gat te springen dat ontstond als een gemeente onvoldoende budget vrijmaakte voor een welzijnsvoorziening. Het paste bij de maatschappelijke taakopvatting, ook als het economisch rendement onduidelijk was. Maar de huidige financiële werkelijkheid leidt er toe dat corporaties terughoudend zijn geworden in bijdragen aan publieke voorzieningen.

Voor corporaties ontstaat daarmee een lastig dilemma: stoppen met welzijnsactiviteiten, doorgaan, of misschien zelfs een grotere rol nemen? Het geld voor het in stand houden van welzijnsaanbod ontbreekt, maar bij het wegvallen van dat aanbod staan het welzijn van huurders en de leefbaarheid in de wijk onder druk. In bepaalde gevallen kan zelfs de verhuurbaarheid of verkoopopbrengst van woningen onder druk staan vanwege leefbaarheidsproblemen in de buurt.

Een coöperatieve houding is mooi, maar het inzetten van financiële middelen voor publieke welzijnstaken kan ook nog eens als risico met zich meebrengen dat het de overheid legitimeert om zich terug te trekken. Het maken van scherpe afspraken over bijvoorbeeld tijdelijke inzet en het aanzwengelen van innovaties kan dat voorkomen.

KANSEN

Hoe zou die rol van corporaties ten aanzien van welzijn in deze tijd van bezuinigingen er uit kunnen zien? De corporatiebestuurders die meewerkten aan deze Compact ervaren de huidige tijd ook als boeiend en uitdagend. Ze zien kansen om in de aanpak en benadering van leefbaarheid en welzijn veranderingen door te voeren. Ze kijken kritischer naar

de rol die de corporatie inneemt per gebied, per stad en per wijk en naar de resultaten van de diverse (wijk)aanpakken. Binnen corporaties is men zich ook steeds bewuster dat de slaagkans van een project wordt bepaald door een combinatie van factoren, afhankelijk van de problematiek die zich aandient en de cultuur die ergens heerst. Zoals Gerrit Breeman van Volkshuisvesting aangeeft, 'wat in de ene wijk een succesvolle aanpak was, werd in een andere wijk absoluut niet geaccepteerd.'

Uitgangspunt voor alles op het gebied van leefbaarheid en welzijn, en daar is iedereen unaniem in, moet de mens achter de vraag zijn. Waar nodig neemt de corporatie de volledige regie. Waar sprake is van zelfredzaamheid, kan de corporatie volstaan met faciliteren en monitoren. Daar tussenin zit een brede range van mogelijkheden. Soms hebben mensen een zetje nodig, een andere keer een interventie of een tijdelijke begeleiding.

'Over de hele linie is een kanteling waarneembaar in de manier waarop we in de wijk samenwerken', signaleert Pierre Sponselee, directeur-bestuurder van Woonwaard in Alkmaar. 'Iedereen zat afgelopen jaren te praten alsof de eigen organisatie het middelpunt van de wereld was. Nu we mensen aanspreken op zelfredzaamheid, moeten we meer werken vanuit die mensen. De eigen organisatie is daarmee van ondergeschikt belang geworden. Het zijn dus niet alleen bezuinigingen die maken dat we anders gaan werken, maar ook omdat we met ons allen zien dat we zo meer bereiken.'

BEZUINIGEN IN DE BREEDTE

Corporaties bestaan uit drie stapelbare lagen, analyseert Ton Selten, directeur-bestuurder van het in Noord-Nederland gevestigde Lefier. De eerste laag is het vastgoed voor sociale huisvesting, de fysieke opgave. De tweede wordt gevormd door de voorzieningen, het maatschappelijk vastgoed. Dat bestaat vaak uit combinaties van functies die op zichzelf niet te handhaven waren; een seniorencafé, een crèche, een ruimte waar de wijkagent spreekuur houdt, een jeugdhonk, een bibliotheek en een post voor welzijn. Soms tot basisscholen aan toe. De derde laag is de zorg voor leefbaarheid. 'Het zou jammer zijn', zegt Selten, 'als de huidige economi-

'Wat in de ene wijk succesvol was, werd in een andere wijk niet geaccepteerd'

sche en maatschappelijke ontwikkelingen er toe leiden dat corporaties zich terugtrekken in de kernactiviteit van “de stenen”. Daarmee zouden ze een belofte breken.’

Kijkend naar mogelijke bezuinigingen voor Lefier, dan voorziet Selten die vooral in de breedte. Het treft dan alle drie de lagen, vooral omdat een corporatie een belangrijke factor is voor de leefbaarheid. De corporatie gaat haar programma tegen het licht houden en scherp beoordelen. Dit houdt waarschijnlijk ook in dat ze voor alle onderdelen zwaardere criteria gaat aanleggen. Lefier gaat kritisch kijken naar de activiteiten, doelen, de resultaten en de betekenis ervan voor de toekomst. Daarbij biedt de corporatie keuze, biedt ze participatie en gaat ze in op bewonersinitiatieven. Minder pamperen en niet oneindig verwachtingen scheppen is het motto. ‘Corporaties zijn niet meer zoals voorheen vaak wel was, overal op aanspreekbaar’, aldus Selten.

Of, zoals Walter van den Akker van deltaWonen uit Zwolle verwoordt: ‘Binnen het welzijnswerk waarmee we veel samenwerken, bestaat een diffuse opvatting over welzijn. Corporaties opereren zuiverder, ze gaan voor leefbaarheid en we faciliteren initiatieven.’ Ook Van den Akker ziet over de hele linie een duidelijke verschuiving naar meer faciliteren en het ondersteunen van vrijwilligerswerkzaamheden door corporaties.

Bij de Arnhemse corporatie Volkshuisvesting is de afgelopen jaren veel geëxperimenteerd op het gebied van leefbaarheid en welzijn. Dat heeft de afbakening ten aanzien van welzijn verscherpt. Directeur Gerrit Breeman vindt dat de corporatie niet verantwoordelijk is voor onderwerpen als welzijn en werkgelegenheid. Wel voor leefbaarheidsvraagstukken. Participeren in de samenleving is cruciaal voor mensen en hoort daarbij. Jo’s Werkplaats is een dergelijk project waarmee Volkshuisvesting invulling hieraan geeft.

Minder pamperen en niet oneindig verwachtingen scheppen is het motto

HOUTBEWERKING ALS MIDDEL NAAR WERK

Jo's Werkplaats is een project van Volkshuisvesting in samenwerking met ROC Rijn IJssel en de gemeente Arnhem. Doel is dat mensen die al lange tijd thuiszitten of jongeren die hun school niet afmaken, een werkplek krijgen die bij hen past en die ze verdienen. De mensen in Jo's Werkplaats beginnen in de werkplaats met houtbewerking. Hier leren ze de kneepjes van het vak, met collega's omgaan, afspraken maken en zich hier vervolgens aan te houden. Tussendoor praten ze met Jo en de begeleider van de gemeente over hun situatie, hoe het gaat, wat de doelstellingen zijn en wat ze willen bereiken. Als ze klaar zijn voor het echte werk, gaan ze voor werkervaring mee met de onderhoudsdienst van Volkshuisvesting, schilderen, tuintieren, of iets heel anders. Uiteindelijk is het de bedoeling dat deze mensen bij een andere werkgever aan de slag gaan. Voor Volkshuisvesting is het project budgettair neutraal.

MEER INFORMATIE: WWW.HOUTNOORD.NL

WIE NEEMT DE LEIDING

De rol die een corporatie kan nemen bij leefbaarheids- en welzijnstrajecten, is afhankelijk van de heersende problematiek en de mate van zelfredzaamheid van de mensen. Grofweg zijn er drie scenario's:

- 1 De regie ligt bij de corporatie.
- 2 De corporatie helpt door middel van professionele ondersteuning; er is sprake van samenwerking.
- 3 De regie ligt bij huurders in de wijk en de corporatie faciliteert en monitort.

Uiteraard overlappen scenario's soms elkaar.

1 Regie bij de corporatie

Het toegenomen aantal gespecialiseerde hulpverleners dat bij één gezin over de vloer komt en in veel gevallen niet voldoende samenwerkt, is veel corporaties een doorn in het oog. Dat moet en kan anders. Voor bijzondere doelgroepen moeten we ons blijven inzetten, vindt Ton Selten van Lefier. Hij noemt als voorbeeld de mensen die hun huurwoning hebben gekocht en deze van waarde zien dalen of onverkoopbaar zien worden

omdat ze in een krimpgebied wonen. Hij doelt op 'arme' particuliere woningeigenaren die in hun onverkoopbare woningen gevangen zitten. Woningen met een groeiende onderhoudsachterstand. Het is een vraagstuk waar corporaties aan moeten blijven werken en aandacht voor moeten vragen. Samen met banken, gemeenten en andere instanties moet de corporatie zich bekommeren om de regionale woningvoorraad. Uit sociaal motief, maar ook vanwege het belang van waardebehoud van de woningen en daarmee van de eigen woningvoorraad in dat gebied. Maar ook bij gezinnen met maatschappelijke problemen, schulden, verslaving, criminaliteit, en in multi-probleemsituaties moet de corporatie haar verantwoordelijkheid blijven nemen en een lijn inzetten van het blijven bieden van huisvesting en het bevorderen van coördinatie, vindt hij. 'Die zal in handen moeten zijn van een generalist die namens diverse instanties het contact houdt en de lijnen uitzet. Deze persoon zal doorgaans juist niet bij een corporatie werkzaam zijn.'

Ook bij betalingsachterstanden en schuldhulpverlening is regie nodig, vinden corporaties. Op de website verwijzen naar schuldhulpverlening is meestal niet de juiste weg. Vaak zijn mensen met betalingsachterstanden ook afgesloten van webdiensten. DeltaWonen in Zwolle wijst mensen met betalingsproblemen de weg naar een onderwijsinstelling, die wordt ondersteund door de gemeente en de corporaties. Bij deltaWonen weten ze dat het bij veel mensen uiteindelijk om meer gaat dan alleen maar helpen om uit een schuldsituatie te komen. Het gaat om leren omgaan met geld in de eigen specifieke situatie. Daarom is er ook begeleiding via maatschappelijk werk. In dit soort situaties moeten instanties intensief samenwerken om ook op de lange termijn effecten van hulp te zien.

Mensen bepalen graag zelf hoe en welke contacten ze willen in de buurt

WIJK VOOR INITIATIEVEN

IN JANUARI 2011 HEBBEN DE GEMEENTE ALMERE EN YMERES HUN SAMENWERKING BEKRACHTIGD VOOR DE CONCRETE REALISATIE VAN DE 'WIJK VOOR INITIATIEVEN' EEN STADSDORP MET ZO'N 4.300 WONINGEN, ZOWEL VRIJE KAVELS ALS SOCIALE SECTOR. DE KERN VAN YMERES PLAN IS HET OP GANG BRENGEN VAN KLEINSCHALIGE NETWERKEN. BEWONERS, ONDERNEMERS EN INSTELLINGEN IN DE WIJK KOMEN MET ELKAAR IN CONTACT. ZE KUNNEN ELKAARS IDEEËN OVER DE WIJK DELEN EN VERSTERKEN. DE SCHOLEN KRIJGEN EEN BELANGRIJKE ROL IN DEZE NETWERKEN. DE GEMEENTE WIL DEZE KOPPELEN AAN SPORTVERENIGINGEN, ONDERNEMERS EN ZORGINSTELLINGEN. MAAR OOK TUSSEN ONDERNEMERS OF BEWONERS ONDERLING GAAN NIEUWE SAMENWERKINGSVORMEN ONTSTAAN. DE WIJK KRIJGT MEDE VORM DOOR INGEBRACHTTE INITIATIEVEN EN IDEEËN VAN TOEKOMSTIGE BEWONERS EN ONDERNEMERS. BIJVOORBEELD DOOR DE BOUW VAN EEN EIGEN WONING OF BEDRIJFSRUIMTE. MAAR OOK DOOR ZEGGENSCHAP OVER HET GROTERE GEHEEL. DE IDEEËN EN INITIATIEVEN WORDEN OOK BEKEKEN DOOR DE PROJECTORGANISATIE. ALS HET ENIGSZINS PAST IN DE OPZET VAN HOUT-NOORD WIL DE ORGANISATIE HIERAAN TEGEMOETKOMEN.

2 Corporatie en huurder, samen de regie

Veel initiatieven op het gebied van leefbaarheid en welzijn voor en in de wijk komen vaak in goede samenwerking met de corporatie van de grond. Corporaties stonden en staan doorgaans open voor initiatieven die leefbaarheid en welzijn ten goede komen. Maar was het tot voor kort gebruikelijk dat de corporatie nagenoeg alle initiatieven op zich nam – denk aan de buurtbarbecue of het straatfeest dat de corporatie verzorgde om burens met elkaar in contact te brengen –, nu kijkt men eerst wat actieve bewoners in de wijk zelf kunnen oppakken. Soms blijkt dan dat er amper behoefte is aan een straatfeest. Mensen bepalen uiteindelijk graag zelf hoe en welke contacten ze willen in de buurt. Dat proces zal zich verder voortzetten.

Uit handen geven van regie is een leerproces, maar levert in de meeste gevallen mooie resultaten op. Het managen van verwachtingen is daarbij voor veel corporaties nog wel een punt van aandacht. Ingaan op ver-

zoeken vanuit (welzijns)instanties of bewoners die achteraf niet waargemaakt kunnen worden, leidt tot frustraties zowel bij de verzoeker als binnen de eigen organisatie. Goed kijken of een actie daadwerkelijk voor de corporatie is en dit ook terugkoppelen en eventueel doorverwijzen naar de plek waar de vraag wel thuis hoort, is beter voor alle partijen. Het schept duidelijkheid.

Mooie initiatieven gaan niet altijd vanzelf lopen. Soms is tijdelijk extra inspanning nodig om een project van de grond te krijgen. DeltaWonen heeft deze ervaring met een computerclub voor senioren. De corporatie faciliteerde de ruimte en de club kon van start. Het runnen van een computerclub bleek echter moeilijker dan verwacht. Na een eerste goede periode zwakte de belangstelling af. DeltaWonen heeft de club extra ondersteuning geboden. Nu bestaat er een florerende computerclub gerund door en voor senioren. Ook voor de sociale contacten en het nemen van nieuwe initiatieven blijkt de computerclub een goede basis. Het is nu een kwestie van faciliteren en monitoren.

HART VAN DE WIJK

IN HET HART VAN DE WIJK ROOMBEEK IN ENSCHEDE, IS MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM PRISMARE GEVESTIGD MET TAL VAN VOORZIENINGEN ONDER ÉÉN DAK. PRISMARE IN HAAR HUIDIGE FORM MOET EEN GOED OPERERENDE EN INGERICHTE ORGANISATIE WORDEN. WELISWAAR IS DE ORGANISATIE AFHANKELIJK VAN CORPORATIE DE WOONPLAATS EN DE GEMEENTE ENSCHEDE OP HET GEBIED VAN FINANCIËN, EXPERTISE EN KENNIS, MAAR ZE OPEREERT ALS EEN ZELFSTANDIGE BUSINESSUNIT BINNEN DE WOONPLAATS. HIER IS ALLES WAT EEN BUURT LEVENDIG EN BRUISEND MAAKT BIJ ELKAAR GEBRACHT, ZOALS: DRIE BASISCHOLEN (OPENBAAR, CHRISTELIJK EN KATHOLIEK), KINDERDAGVERBLIJF, PEUTERSPEELZAAL, BUITENSCHOOLSE OPVANG, SPORTFACILITEITEN, THEATERZAAL, ZORGWONINGEN, JEUGDHONK, HBO-VERENIGING EN DE TWENTSE MODELSPORTCLUB. DAARNAAST IS ER EEN LOUNGERUIMTE EN HET HUIS VAN VERHALEN.

ORGANISATIES EN VERENIGINGEN DIE VÓÓR DE ENSCHEDESE VUURWERKRAMP EEN ROL SPEELDEN IN ROOMBEEK ZIJN TERUGGEKEERD. OOK NIEUWKOMERS ZOALS HET HUIS VAN VERHALEN, EEN INITIATIEF VAN DE GEZAMENLIJKE ENSCHEDESE KERKEN, HEBBEN ER EEN PLEK.

3 Regie in de wijk

‘Eigenlijk moet het vanzelfsprekend zijn dat de wijkaanpak start bij bewoners. Dat roepen wij al 20 jaar’, aldus Joke Bakker, voorzitter van het Landelijk Steunpunt Aandachtswijken (LSA) tijdens de landelijke manifestatie van Buurtalliantie. ‘Maar nog steeds zijn er wijken waar bewoners er pas bijgehaald worden nadat alle plannen klaar zijn.’

‘Civil society’ en ‘meer verantwoordelijkheid bij de burger’ zijn sinds enkele jaren veelgehoorde termen. Het ‘loslaten’ dat daarmee gepaard gaat, is voor welzijnsorganisaties en corporaties niet altijd gemakkelijk en leidt soms tot een reflex naar nieuwe regels. ‘Als bewoners in de wijk zich samen sterk maken om een bepaald probleem op te lossen, dan moeten we ons niet druk maken om de formaliteiten’, aldus Pierre Sponselee van Woonwaard. De huurders die zich organiseren om te participeren hoeven volgens hem geen statuten te hebben. Stimuleren en samenwerken is veel belangrijker. De Alkmaarse buurtvaders kregen op een gegeven moment ook te maken met ‘professionals’ die vonden dat ze hen moesten begeleiden. Niet doen, aldus Sponselee. Wees er voor ze als ze het nodig hebben, maar ga geen dingen bepalen. Wanneer ze dergelijke reflexen waarnemen, kunnen corporaties zonder meer een goede rol spelen in de wijk. Vooral de kleinschalige initiatieven die sterk aansluiten bij de vragen van mensen blijken succesvol. In de thuiszorg bijvoorbeeld is een aantal kleinere initiatieven opgestart waarbij mensen altijd dezelfde huishulp krijgen. Dat blijkt goed aan te slaan, vooral omdat dit voldoet aan een behoefte.

Meer verantwoordelijkheid bij de burger, betekent ook het stimuleren van nieuwe vormen van samenwerking. De huidige reflex ‘als situatie of probleem X, dan schakelen we instantie Y in’ loslaten en eerst een analyse maken om te kijken wat de vraag achter deze situatie is, levert vaak goede inzichten op om regie bij de vraagsteller te krijgen.

Denken buiten de eigen kaders levert vaak interessante oplossingen voor andere vormen van samenwerking. De winkeliersvereniging, een onderwijsinstituut of sportvereniging uit de buurt wil vaak ook wel meeden-

‘Als bewoners zich samen sterk maken om een probleem op te lossen, moeten we ons niet druk maken om formaliteiten’

ken en samenwerken in de wijkaanpak. En dan zijn er natuurlijk nog de projecten, waarin initiatieven van bewoners gestimuleerd en ondersteund worden middels Kan wél! of de Van Harte restaurants. Veel corporaties hebben hier goede ervaringen mee. Dat het daarbij niet altijd gaat om direct meetbare resultaten, is een logisch gevolg. 'Als ik mensen zie genieten, kan daarmee een initiatief ook geslaagd zijn', aldus Breeman van Volkshuisvesting. 'Zaadjes planten' kan heel positief werken. Alleen zie je daarvan vaak pas veel later de resultaten.

KAN WÉL!

DE KAN WÉL!-AANPAK VAN HET LANDELIJK SAMENWERKINGSVERBAND ACHTERSTANDSWIJKEN (LSA), IS EEN METHODIEK VOOR SOCIALE ACTIVERING, GEBASEERD OP DE ABCD-METHODE.

UITGANGSPUNTEN DIE BIJ KAN WÉL! OF VERGELIJKBARE BENADERINGEN GELDEN ZIJN:

- **HET INITIATIEF LIGT BIJ BEWONERS**
- **INITIATIEFNEMERS BEPALEN WAT ER GEBEURT**
- **INITIATIEFNEMERS BLIJVEN VERANTWOORDELIJK**
- **ONDERSTEUNING IS AANVULLING OP WAT MENSEN ZELF KUNNEN DOEN**
- **PERSOONLIJKE AANPAK**
- **VERBINDINGEN MET ANDERE VOORBEELDEN, SPONSORS EN DERGELIJKE.**

MEER INFORMATIE: WWW.KANWEL.NL

AAN DE SLAG

Waar begin je als corporatie? Hoe vind je initiatieven van mensen in een wijk? Wat zijn de veelbelovende en duurzame initiatieven? Een paar handreikingen:

- 1 Begin als corporatie niet eerst zelf met een 'idee' maar sluit aan, net als in de Kan wél!-aanpak.
- 2 Maak gebruik van de ogen en oren in de wijk: huismeesters, buurtconsulenten, bewonerscommissies zien en weten veel.
- 3 Kijk op prikborden in de supermarkt of het verzorgingshuis. Informele aanbieders maken daar hun aanbod kenbaar. Lees het plaatselijke sufertje.
- 4 Google eens op spreektaal: 'samen met mij iets leuks doen' en de naam van de gemeente.

- 5 Verwijs op officiële plekken (loketten, sites, blad) naar de sites van zelfsturende of commerciële alternatieven. Dat kunnen ook landelijke sites zijn.
- 6 Vraag waar bestaande 'clubjes' of ondernemers behoefte aan hebben. Soms is een pot verf al genoeg, of een advertentie in het eigen blad van de corporatie. ■

Dit hoofdstuk is geschreven door Marja Theunissen, freelance journalist. De handreikingen komen van Klaas Mulder, Laagland'advies.

Kicks voor niks: informeel in de buurt

4

Beter gebruik van goedkope middelen om mensen te ondersteunen en samen te brengen, maakt het mogelijk om ook in de komende magere jaren te blijven bijdragen aan leefbare wijken. Denken buiten de bestaande welzijns-kaders en aansluiten bij bestaande informele activiteiten in een buurt, leidt tot kostenbesparing én betere aansluiting bij bewoners.

Wat zou er gebeuren als alle hulpverlening uit de buurt wordt weggehaald, vragen de al eerder aangehaalde onderzoekers Brandsen en Helderman die de wijkaanpak onderzochten zich af. Welke onvermoede allianties worden er gesmeed als er geen professionals voorhanden zijn die weten hoe het moet?

Misschien is de ellende in dat geval best te overzien. Want talloze mensen leveren al jarenlang diensten op het terrein van welzijn, cultuur en sport zonder dat zij een contract hebben met de overheid. Denk aan de particuliere winkelier die iets organiseert voor buurtkinderen, de moskee of de biljartvereniging. De doelgroep van corporaties komt van oudsher sterk overeen met de mensen met een 'volkse' vrijetijdsbesteding: bingo, motorcrossen, modelbouw, volkstuin, voetbal, kaarten en sjoelen. Er bestaan talloze verenigingen die vrijwel geheel op vrijwilligers draaien. Juist in tijden van economische schaarste zou het voor gemeenten en corporaties interessant kunnen zijn meer van deze wereld van niet-gesubsidieerde uitvoerders gebruik te maken. Alleen het resultaat telt immers, namelijk dat burgers goed in hun vel zitten. Deze groep particulieren haakt af als ze geformaliseerd worden. Het is niet nodig om van hen pseudoprofessionals te maken, om een jaarverslag in vijfvoud van ze te vragen. Maar ze zijn wel gebaat bij stimulering en begeleiding. Werkelijk kostenbesparend en dicht bij de burger opereren, is niet zozeer een kwestie van 'stimuleren', maar eerder van 'zien en waarderen'. Van oog hebben voor,

Alleen het resultaat telt, namelijk dat burgers goed in hun vel zitten

en aansluiten bij wat er al aan activiteiten bestaat. Ook al valt dat buiten de bestaande welzijnskaders.

Met de redenering dat je als gemeente of corporatie met niet-gesubsidieerde initiatieven niks te maken hebt, blijven enorme kansen liggen. Buiten het professionele welzijnswerk zijn er nog veel meer aanbieders actief op het gebied van bijvoorbeeld kinderwerk. Ook vrijwilligers van speeltuinverenigingen en sportclubs organiseren voetbalwedstrijden. Maar niet altijd weten zij hoe ze twaalf kinderen zonder ruzie kunnen laten voetballen. Waarom als gemeente in een dergelijk geval niet een vraagbaak zijn voor mensen die op woensdagmiddag voetbal met kinderen organiseren?

Veel gemeenten hebben soms nauwelijks zicht wat er buiten het professionele circuit aan sociale activiteiten plaatsvindt. Waarom niet bijvoorbeeld álle clubs voor kinderen op een rijtje zetten, inclusief de pooltafel, of het voetbalclubje in de buurt?

Het loont om bij het bepalen van beleidsvorming naast consumenten en professionals, ook de 'informele coproducenten' uit te nodigen. Dat deed bijvoorbeeld de gemeente Tiel. Voor een bijeenkomst om uit te wisselen welke initiatieven er zijn en wie wat doet, nodigde de directie Wonen en Zorg nadrukkelijk ook de buurtvereniging en de Turkse ouderenclub uit. Dat leidde tot een compleet nieuw overzicht van vraag en aanbod.

DE WATERLIJN

IN AMERSFOORT BESTAAT AL ENIGE JAREN DE WATERLIJN. EEN GROTE GROEP VRIJWILLIGERS VAN 50 JAAR EN OUDER ORGANISEERT EEN RONDVAART DOOR DE BINNENSTAD EN OOK ALLERLEI THEMATOCHTEN MET AANDACHT VOOR CULTUUR EN NATUUR. DE INITIATIEFNEMERS WILDEN GEEN SUBSIDIE. WEL WAREN ZE BLIJ MET HET AANBOD VAN DE GEMEENTE OM EEN KADE AAN TE LEGGEN OM AF TE MEREN. OOK LIET DE GEMEENTE EEN MARKTONDERZOEK UITVOEREN, DAT DE STICHTING ZELF KON GEBRUIKEN BIJ HET BEDENKEN VAN VERNIEUWENDE ACTIVITEITEN.

DE SLAGERIJ IN AMSTERDAM-WEST

KINDEREN UIT SLOTERMEER KUNNEN IN EEN VOORMALIGE SLAGERIJ TERECHT VOOR HUISWERKBEGELEIDING, OF GEWOON OM RUSTIG TE LEREN. OOK VOOR VOLWASSEN BUURTBEWONERS ZIJN ER ACTIVITEITEN IN DEZE BUURTHUISKAMER. DE VOORMALIGE SLAGERIJ STAAT OP DE NOMINATIE OM GESLOOPT TE WORDEN. NADAT DE SLAGER VERTROK, STOND DE WINKEL LEEG. EEN BUURTBEWONSTER TROK AAN DE BEL BIJ HET STADSDEEL EN WONINGCORPORATIE EIGEN HAARD. UITEINDELIJK KREEG ZE DE SLEUTEL VAN HET PAND. DE BUURTSLAGER IS NIET DE ENIGE BUURTHUISKAMER IN NIEUW-WEST. TANTE ALI, DE DICHTER, DE SCHAKEL, DE BRUG EN BUURTHUISKAMER VAN KUYCKSTRAAT OPENDEN EERDER HUN DEUREN IN LEEGSTAANDE PANDEN. MET ENIGE HULP VAN HET STADSDEEL EN DE CORPORATIE ORGANISEREN BUURTBEWONERS ER HUISWERKBEGELEIDING, SPELLETJESMIDDAGEN, INFORMATIEAVONDEN EN ONTMOETINGEN VOOR JONG EN OUD.

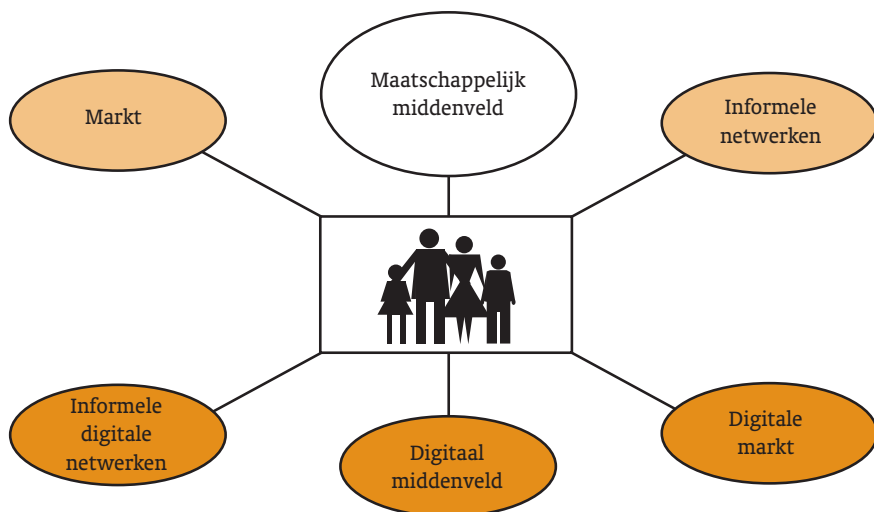
WINKELS VOOR WELZIJN EN GELUK

Er zijn veel activiteiten en initiatieven onder de categorie *kicks voor niks* waarmee maatschappelijke organisaties kunnen bijdragen aan het welzijn van mensen. Een beter gebruik van die (soms bijna) gratis middelen om mensen te ondersteunen, vooruit te helpen en samen te brengen, maakt het mogelijk om ook in de komende magere jaren te blijven bijdragen aan leefbare wijken.

In de eerste plaats, zijn er *lokale* aanbieders van welzijnswerk, die daarvoor geen of zeer weinig subsidie hoeven te ontvangen. De lokale supermarkt met een koffieautomaat en een krantje kan ook een ontmoetingsplek voor ouderen zijn.

In mijn essay over de vernieuwing van de verzorgingsstaat staan 'zes winkels voor welzijn en geluk', zoals afgebeeld in bijgaand figuur. Gemeenten en ook corporaties, shoppen vaak eerst bij een lokale gesubsidieerde aanbieder van welzijn zoals de muziekschool, het maatschappelijk werk, de welzijnsstichting. Maar de producten die zij bieden zoals muziekles, een luisterend oor of gelegenheid tot ontmoeting, zijn ook op andere plekken te koop.

Figuur 1 De winkels voor welzijn en geluk

Zo zijn er ook lokaal allerlei informele netwerken en organisaties van vrijwilligers die graag iets voor hun medemens betekenen. Maar ook commerciële aanbieders hebben muziekles of zorg in de aanbieding. In het schema zijn deze aanbieders lichtoranje gearceerd. In de relatie met informele aanbieders is echter iets vreemds aan de hand. Voor een corporatie zou het niet moeten uitmaken of ouderen elkaar kunnen ontmoeten bij de supermarkt of in het buurthuis. Toch lijken corporaties gemakkelijker een samenwerkingsverband aan te gaan met de gesubsidieerde professionals in het maatschappelijk middenveld, dan met profit-ondernemers. De andere niet-gesubsidieerde 'winkel' zou voor corporaties heel vertrouwd moeten zijn: het eigen initiatief van mensen in de wijk. Van de fanfare of de volksdansgroep zijn veel huurders lid. Toch ligt het voor sommige corporaties meer voor de hand om met de stedelijke muziekschool samen te werken, dan met de amateurdansgroep in de wijk. ■

Dit hoofdstuk is geschreven door Klaas Mulder, Laagland'advies. De research voor de voorbeelden werd gedaan door Jan-Dirk de Boer, Charlotte Post en Niels Hatzmann, eveneens van Laagland'advies. De tekst is bewerkt door José Onderdenwijngaard, adviseur Gedrukte Media bij Aedes.

Gemeente Almere:

MAATSCHAPPELIJK ONDERNEMEN DOEN WE SAMEN

HET IS DE MOEITE WAARD OM OOK DE SAMENWERKING MET INFORMELE AANBIEDERS VAN WELZIJN TE ZOEKEN, VINDEN ZE IN ALMERE. HET SOCIAAL CAFÉ, IEDERE KEER IN EEN ANDERE BUURT, IS DÉ PLEK WAAR FORMEEL EN INFORMEEL WELZIJNSWERK ELKAAR ONTMOET EN PLANNEN SMEEDT.

‘Welzijnsinstellingen voeren welzijnsactiviteiten uit. Althans, dat is een automatisme waarin wij nogal eens neigen te vervallen’, vertelt Arnold van Dam, strategisch beleidsadviseur bij de gemeente Almere. ‘Maar als je beter kijkt zie je veel meer aanbieders van welzijn. Jong en oud, individuen en groepen, door heel de stad. Deze aanbieders van welzijn hebben één ding gemeen: ze krijgen geen subsidie van de gemeente. Hun drive is iets te betekenen voor bepaalde doelgroepen. Ze opereren echter buiten de formele kanalen en dat is enerzijds hun charme en anderzijds ook het lastige element. Wij hebben ze niet altijd in beeld.’

Het sociaal café is de plek waar de laatste jaren mooie nieuwe welzijnsinitiatieven in Almere zijn ontstaan en waar formeel via de diverse netwerken informeel tegenkomt. Dit vindt regelmatig in de verschillende wijken in de stad plaats. Hier komen sociaal werkers uit de frontlinie, maar ook schooldirecteuren, wijkagenten en beheerders van corporaties, bij elkaar om een uur formeel en een uur informeel allerlei kwesties in en rond de wijk te bespreken. Veel mensen uit de frontlinie kennen elkaar beter sinds het sociaal café bestaat. ‘Daar worden mooie arrangementen bedacht’, vertelt Van Dams collega, projectmanager Wytse Miedema. ‘Bijvoorbeeld rondom de weggeefwinkel, de voedselbank in Almere en de kledingbank voor sollicitanten die een kledingsteuntje kunnen gebruiken. Er zijn hier echt samenwerkingsverbanden gesmeed. Maar het gaat ook over initiatieven door buurtverenigingen, (hang)jongeren of senioren.’

Miedema heeft voldoende ideeën om ook op andere manieren de ‘kicks voor niks’ in Almere verder te stimuleren, ook richting corporaties. ‘Als corporaties in nieuw te ontwikkelen gebieden bijvoorbeeld automatisch aanpasbare woningen bouwen, bespaart dat veel zorgkosten. Maar zolang we nog in een wereld leven waarin ieder instituut aan het einde van een jaar op de eigen prestaties afgerekend wordt, blijft dit een lastige opgave.

Eigenlijk moeten we veel meer samen voordelen willen zien; eerlijker delen en gezamenlijk de schouders eronder zetten.'

Alle partijen in Almere hebben grote stappen gezet in het versterken van samenwerkingsverbanden, vertellen Van Dam en Miedema. 'Het heeft alleen tijd nodig om tot een herdefiniëring van de gezamenlijke opgaven te komen.' Een goed voorbeeld van die vernieuwende aanpak is de WMO-coalitie, waarin financiers en uitvoerders gezamenlijk oplossingen zoeken voor maatschappelijke vraagstukken. Het vertrekpunt daarbij is de eigen kracht van bewoners en buurten. Goed voorbeeld hiervan is ook jongerencentrum Digg'Out, voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, schooldrop-outs en met andere problemen. Doel is jongeren weer plaatsbaar te maken, voor school en/of voor de arbeidsmarkt. 'Voor en door jongeren' is de kracht van het centrum. De volwassenen die betrokken zijn bij Digg'Out hebben voornamelijk faciliterende, coachende en structurerende rollen. De activiteiten sluiten nauw aan bij de behoeften van de jongeren.

Dit interview is verzorgd door Marja Theunissen, freelance journalist.

Kicks voor niks: welzijn op het World Wide Web

5

Internet biedt een schat aan informatie, contactmogelijkheden en goedkoop of gratis cursusaanbod. Het inzetten daarvan biedt goedkope kansen om bij te dragen aan een beter welzijn van bewoners. Juist de combinatie van digitaal met lokaal, biedt mogelijkheden om met weinig subsidie veel kwaliteit te leveren.

Er is nog een tweede groep van leveranciers van welzijn, die juist in tijden van krapte veel te bieden heeft: de internetaanbieder, de donker-oranje cirkels in voorgaand schema. Ze zijn er in het commerciële en in het informele segment. Daarnaast bieden ook gesubsidieerde professionals hun diensten via internet aan.

De wereld van welzijn op internet is voor velen 'ver van je bed'. Dat je voor een taal cursus, een coachingsgesprek, een handwerkpatroon of een contact met lotgenoten ook op het web terecht kan, is niet altijd bekend. En als het al bekend is, speelt het nauwelijks een rol in het lokale welzijnsbeleid.

Dat is aan de ene kant begrijpelijk: een buurtgerichte organisatie zal zich in eerste instantie richten op de aanbieders in een buurt. Er is ook traditie in de publieke sector om eerst te kijken naar de directe leefomgeving van mensen. Veel rijksbeleid is de laatste jaren gedecentraliseerd, onder het motto: lokaal wat kan, nationaal wat moet.

Maar er is ook wel iets te zeggen voor een omdraaiing daarvan. Waarom zou je in 60 wijken het wiel uitvinden, als je dat ook centraal kunt doen? Waarom zouden docenten hun eigen lesmateriaal maken, als in elke andere stad leerlingen en leraren met dezelfde vragen worstelen?

In tijden van financiële krapte kan het heel efficiënt zijn het oude credo om te keren: landelijk wat kan, lokaal wat echt om maatwerk vraagt. Het inzetten van digitaal welzijn biedt kansen om bij te dragen aan het welzijn van bewoners. Die maakt het niet uit wie ze helpt om beter in hun vel te zitten, als ze maar geholpen worden. Bovendien biedt het nog een paar andere bijzondere voordelen. Zo is het voor mensen met een

bijzondere vraag soms prettig om lotgenoten te ontmoeten. Helemaal fijn is het dat die 24 uur per dag voorhanden zijn.

HET CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN (CJG) IN BREDA

‘VOOR KLEINE EN GROTE VRAGEN’, IS DE SLOGAN VAN HET CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN IN BREDA. MAAR WIE HET CENTRUM BELT, WIL NATUURLIJK OOK ANTWOORDEN. EN DIE KOMEN SOMS UIT ONVERMOEDE HOEK.

EEN VIJFTIENJARIGE MAILDE HET CJG DAT HAAR VADER ACUTE LEUKEMIE HEEFT. ZE ZIT ERMEE IN DE KNOOP. WAT MOET ZE ER MEE AAN? EEN GESPREK MET EEN PSYCHOLOOG LIGT VOOR DE HAND. MAAR WELLICHT KAN ZE OOK OP INTERNET TERECHT MET HAAR VERHAAL, EN DAT MET LOTGENOTEN DELEN. STICHTING DIAGNOSE KANKER HEEFT EEN GROOT FORUM, WAAR HONDERDEN LOTGENOTEN ELKAAR VINDEN EN VERHALEN UITWISSELEN. HIER KAN ZE EENVOUDIG EEN LUISTEREND OOR VINDEN, EN TIPS EN ADVIEZEN VAN LOTGENOTEN LEZEN. HET FORUM VOLGT DE HEALTH ON NET-CODE MET RICHTLIJNEN OP HET GEBIED VAN FINANCIERING EN ONAFHANKELIJKHEID. EN HET MOOIE VAN INTERNET IS: ER IS HAAST ALTIJD IEMAND ONLINE, OOK ’S AVONDS EN IN HET WEEKEND.

MEER INFORMATIE: WWW.DIAGNOSE-KANKER.NL

DIGITAAL WELZIJN

De wereld van het digitale welzijn is voor corporaties, maar ook voor veel gemeenten en lokale professionals, grotendeels onbekend. Dat is jammer, want uiteindelijk maakt het niet uit wie die huurder helpt, als het maar goed gebeurt. Corporaties zouden in hun communicatie bijvoorbeeld regelmatig aandacht kunnen besteden aan interessante digitale aanbieders. Ze kunnen er ook bij hun lokale partners op aandringen om dat te doen, bijvoorbeeld door te zorgen dat op een sociale kaart en bij informatieloketten, ook informatie over digitaal aanbod te vinden is. In buurtkamers en ontmoetingsruimten zouden computers kunnen worden neergezet waarop de juiste informatie toegankelijk is, al of niet begeleid door vrijwilligers. Voor huurders met kinderen zou een goede internetaansluiting geen overbodige luxe zijn. Ook omdat ze er informatie vinden van gesubsidieerde professionele organisaties als maatschappelijk werk, verslavingszorg, gezondheidsvoorlichting en onderwijs. Wie de deur niet uit kan, kan op deze wijze toch goed geholpen worden.

ZELFJESCHULDENREGELEN.NL

DE SITE ZELFJESCHULDENREGELEN.NL VAN HET NIBUD EN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR VOLKSKREDIET (NVVK), HEEFT ALS DOEL MENSEN OP WEG TE HELPEN OM ZELF HUN SCHULDEN OP TE LOSSEN. AAN DE HAND VAN EEN PERSOONLIJK STAPPENPLAN KRIJG JE ADVIEZEN EN TIPS. OOK IS TE ZIEN HOE BETALINGSREGELINGEN AF TE SPREKEN ZIJN EN STAAN ER VOORBEELDBRIEVEN OM NAAR SCHULDEISERS TE STUREN. MEN KAN BEREKENINGEN MAKEN EN EEN AFLOSPLAN. DE SITE VERWIJST OOK DOOR: 'MOCHT U ER ZELF NIET UITKOMEN, DAN KUNT U ZICH WENDEN TOT EEN SCHULDHULPVERLENINGSORGANISATIE BIJ U IN DE BUURT OF EEN BUREAU SOCIAAL RAADSLIEDEN.'

MEER INFORMATIE: WWW.ZELFJESCHULDENREGELEN.NL

Ook leent internet zich goed voor het opzetten van informele netwerken. De traditionele buurtvereniging heeft interessante landelijke tegenhangers gekregen. De kracht van die digitale vormen is dat er veel meer maatwerk mogelijk is.

BUURTHULP.NL

BUURTHULP.NL HELPT BUURTBEWONERS OM MET ELKAAR IN CONTACT TE KOMEN, MET ALS DOEL HULP BIEDEN EN ONTVANGEN IN DE RUIMSTE ZIN VAN HET WOORD. HET DOEL IS OM IN ELKE WIJK EEN VRIJWILLIG ZORGEN DIENSTENCIRCUIT OP TE ZETTEN WAARBIJ BEWONERS ELKAAR ONDERSTEUNEN BIJ HET VERRICHTEN VAN DIENSTEN ZOALS KLEINE KLUSJES IN HUIS OF IN DE TUIN, HET AANSLUITEN VAN TECHNISCHE APPARATEN OF HET BEGELEIDEN VAN MENSEN NAAR BUURTACTIVITEITEN. HIERDOOR KUNNEN KWETSBARE BEWONERS LANGER ZELFSTANDIG WONEN. BUURTHULP.NL BIEDT EEN UNIEKE SERVICE VOOR HULPVERLENERS OM HUN PROFIEL OP DEZE WEBSITE TE PLAATSEN. IEDERE SERIEUZE AANBIEDER IS VAN HARTE WELKOM, MENSEN VAN ALLE LEEFTIJDEN, NATIONALITEITEN EN RELIGIES EN ZEKER OOK (VROEG-)GEPENSIONEERDEN DIE NOG GRAAG BEHULPZAAM WILLEN ZIJN. BUURTHULP.NL IS OPGEZET VANUIT EINDHOVEN, MAAR IS TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN.

MEER INFORMATIE: WWW.BUURTHULP.NL

Digitale technieken helpen ook bij het organiseren en professionaliseren van vrijwilligerswerk. Via internet kunnen vrijwilligers geworven worden in doelgroepen die zich niet zo gauw aanmelden voor een structurele verantwoordelijkheid in de buurt.

LETSCONTACT.NL

JIJ KOOKT EEN GEWELDIG FEESTMAAL VOOR IEMAND EN IN RUIL DAARVOOR KRIJG JE EEN KNIPBEURT. OF JIJ GEEFT IEMAND EEN CURSUS AUTOSLEUTELLEN DIE DAARVOOR JE HUIS KOMT SCHILDEREN. LOCAL EXCHANGE & TRADE SYSTEMS (LETS) ZIJN IDEAAAL VOOR MENSEN DIE GRAAG HUN HOBBY UITLEVEN VOOR ANDEREN. BOVENDIEN KRIJG JE ER ALTIJD IETS VOOR TERUG WAT JE ZELF NOU JUUST NIET ZO GOED KAN. WIE IETS DOET VOOR EEN ANDER, BOUWT BINNEN LETS KREDIET OP, DAT TE VERZILVEREN IS ALS JE ZELF IETS NODIG HEBT. HET KREDIET WORDT PER KRING BIJGEHOUDEN. DE ENE GROEP NOEMT DIT 'NOPPES', DE ANDERE HEEFT HET OVER 'STERREN' OF 'ZONNEN'. AANSLUITEN BIJ EEN LETS-RUILKRING IS EEN UITSTEKENDE MANIER OM MENSEN TE LEREN KENNEN, EN EIGEN VAARDIGHEDEN VERDER TE ONTWIKKELEN. OMDAT ER GEEN GELD MEE GEMOEID IS, IS LETS VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJK. ER ZIJN BIJNA 100 LETS-KRINGEN IN NEDERLAND.

MEER INFORMATIE: WWW.LETSCONTACT.NL

Met het geld dat corporaties nu aan professioneel lokaal aanbod spenderen als bijdrage aan leefbaarheidsprojecten, zouden ze ook een flinke groep huurders individueel kunnen ondersteunen bij het volgen van een cursus op internet. Zo geeft Woonpartners in Helmond een bijdrage aan huurders die een cursus willen volgen bij een ROC. Waarom niet ook vergoeding voor een Hema-cursus? Lokale professionals kunnen kwaliteit leveren. Maar het is een misverstand om te denken dat wat van ver komt, slechter is. Het aanbod van sommige landelijke commerciële aanbieders

Via internet kunnen vrijwilligers geworven worden in doelgroepen die zich niet zo gauw aanmelden

is van hoge kwaliteit en kost soms een fractie van wat lokale aanbieders vragen.

HEMA-ONLINELEREN.NL

WARENHUIS HEMA BIEDT ONLINE CURSUSSEN OP HET GEBIED VAN TAAL, COMPUTERGEBRUIK EN HET BESPelen VAN ENKELE INSTRUMENTEN. DE CURSUSSEN ZIJN EENVOUDIG THUIS TE VOLGEN EN DE KOSTEN ZIJN LAAG, VANAF 15 EURO VOOR EEN CURSUS VAN 12 LESSEN. EEN PROEFLES GEEFT INZICHT IN WAT DE CURSUS TE BIEDEN HEEFT. OM TEGEMOET TE KOMEN AAN DE VRAAG VAN GROEPEN, HEEFT DE HEMA INMIDDELS OOK DE HEMA-ACADEMIE OPGERICHT. VOOR BEDRIJFSLEVEN EN INSTELLINGEN ONTWIKKELDE DE HEMA ONDER MEER TAAVAARDIGHEDEN EN BEDRIJFSVAARDIGHEDEN. DE HEMA WORDT INMIDDELS GOED GEVONDEN DOOR WELZIJNSINSTELLINGEN EN ORGANISATIES DIE HUN PERSONEEL WILLEN BIJSCHOLEN. VOORAL DE BASISCURSUSSEN NEDERLANDS ZIJN POPULAIR.

MEER INFORMATIE: WWW.HEMA-ONLINELEREN.NL

Het inzetten van digitale vormen als alternatief voor lokaal welzijns-werk roept weerstand op. Maar juist in de combinatie van digitaal met lokaal, ontstaan mogelijkheden om met weinig subsidie veel kwaliteit te leveren. De beschikbaarheid van goede digitale informatie, cursussen en werkmaterialen kan een steuntje in de rug zijn voor lokale vrijwilligers. Misschien durft niet iedereen zijn burens te helpen met het leren van Nederlands, maar wordt de drempel een stukje lager als je goede oefenstof kunt downloaden. Een matige gitarist kan een prima gitaarcoach zijn als hij zijn leerlingen de weg kan wijzen naar een overvloed aan instructiefilmpjes, akkoordenschema's en grepentabellen op het internet. Juist voor doelgroepen die behoefte hebben aan veel visuele informatie, aan informatie in de eigen taal of aan mensen die 'het voor ze voordoen' is het internet een geweldige bron van wijsheid.

Beter gebruik van deze 'Kicks voor niks' maakt de inzet van goede sociale professionals niet overbodig

YOUTUBE.NL

YOUTUBE IS EEN WEBSITE VOOR HET KOSTELOOS UPLOADEN, BEKIJKEN EN DELEN VAN VIDEOFILMPJES DOOR GEBRUIKERS. IN TIEN LESSEN GITAAR LEREN SPELEN, TIPS VOOR HET SCHRIJVEN VAN EEN SOLLICITATIEBRIEF, RAPPEN VOOR BEGINNERS... HET STAAT ALLEMAAL OP YOUTUBE. BINNEN 12 MAANDEN NA LANCERING VERWIERF DE WEBSITE EEN GROEP VASTE BEZOEKERS VAN MEER DAN 20 MILJOEN MENSEN. DEZE SCHARE FANS BESTAAT VOORNAMELIJK UIT JONGVOLWASSENEN EN TIENERS. ELKE MAAND WORDEN ER MEER DAN 20 MILJOEN VIDEO'S GE-UPLOAD. INMIDDELS STAAN ER FILMPJES OVER DE MEEST UITEENLOPENDE ONDERWERPEN OP YOUTUBE.

MEER INFORMATIE: WWW.YOUTUBE.NL

LOKALE PROFESSIONALS BLIJVEN NODIG

Beter gebruik van deze 'Kicks voor niks' maakt de inzet van goede sociale professionals niet overbodig. Je kunt veel leren van een website of een buurvrouw, maar niet alles. Er blijven groepen over voor wie alleen goede professionele zorg goed genoeg is. Maar juist voor de lokale welzijnswerker is het goed om te weten over welke bondgenoten in welzijn hij kan beschikken. Zijn klant heeft meer aan 10 uur goede coaching en 100 uur *kicks voor niks*, dan aan 10 uur goede coaching zonder dat andere aanbod. ■

WEBINDEWIJK.NL

WEB IN DE WIJK MAAKT HET VOOR BEWONERS GEMAKKELIJKER OM MEER VAN DE WIJK TE WETEN EN ELKAAR TE LEREN KENNEN. WAAR WEB IN DE WIJK TOEGEPAST WORDT, KUNNEN ALLE BEWONERS IN VIER EENVOUDIGE STAPPEN GRATIS EIGEN WEBSITES BOUWEN. ANDERSOM, KUNNEN ZO NODIG ANDEREN HELPEN OM OP IDEEËN TE KOMEN. WEB IN DE WIJK BEGON ALS DE NAOBERSCHAPSBANK IN DE WIJK BARGERES IN EMMEN. HET IS EEN GEREEDSCHAPSKIST OP INTERNET, EENVOUDIG IN HET GEBRUIK. DIE LAGE DREMPEL STELT DE BEWONERS IN STAAT ZELF AAN HET WERK TE GAAN. DE BOUWDOOS WORDT ONDERSTEUND DOOR ANIMATEURS DIE LATEN ZIEN WAT ER MOGELIJK IS EN ZO NODIG HULP BIEDEN.

MEER INFORMATIE: WWW.WEBINDEWIJK.NL

FORMULIERENSERVICE.NL

VOORAL ALLOCHTONEN MAKEN WEINIG GEBRUIK VAN DE ALGEMENE STEUNVOORZIENINGEN. DIT KOMT IN EERSTE INSTANTIE DOOR ONBEKENDHEID MET VOORZIENINGEN EN DE HOGE DREMPEL. DE FORMULIERENSERVICE SPEELT HIEROP IN DOOR HAAR DIENSTVERLENING IN HET BIJZONDER TE RICHTEN OP ALLOCHTONEN. PARTICULIEREN DIE HET EEN TE GROTE STAP VINDEN OM NAAR EEN ADMINISTRATIEKANTOOR OF ACCOUNTANT TE GAAN, KUNNEN HIER TEGEN EEN KLEINE VERGOEDING TERECHT MET AL HUN VRAGEN. DENK AAN CWI-ZAKEN, AANVRAAG VAN DIVERSE UITKERINGEN, BELASTINGAANGIFTES, AANVRAGEN VAN VERBLIJFSVERGUNNINGEN, BEMIDDELING BIJ DE IMMIGRATIE- EN NATURALISATIEDIENST, HULP BIJ HET SOCIALE ZEKERHEIDSRECHT, HUURRECHT EN CONSUMENTENRECHT.

MEER INFORMATIE: WWW.FORMULIERENSERVICE.NL

Dit hoofdstuk is geschreven door Klaas Mulder, Laagland'advies. De research voor de voorbeelden is gedaan door Jan-Dirk de Boer, Charlotte Post en Niels Hatzmann, eveneens van Laagland'advies.

De tekst is bewerkt door José Onderdenwijngaard, adviseur Gedrukte Media bij Aedes.

Ten slotte: lessen voor beginners

6

Dit boekje laat zien dat er veel goed welzijnswerk voorhanden is waar noch de klant, noch de inkoper veel voor hoeft te betalen. Hoe kunnen beslissers aan de gang met de genoemde voorbeelden en tips?

Veel partijen en financiers van investeringen in wijken staan voor zware bezuinigingen. Ook de rijksbijdrage voor de wijkenaanpak wordt stopgezet. Gemeenten gaan een grote stap terug doen uit het welzijnswerk. Elk miljoen bezuinigingen kost naar schatting twintig sociale professionals hun baan. Corporaties komen voor de keuze te staan: betalen, terugtrekken of een list verzinnen? Is het mogelijk om vast te houden aan doelen, door daarbij goedkopere uitvoerders en misschien andere middelen te kiezen?

Dit gegeven dwingt om opnieuw te kijken naar uitgangspunten, doelen en middelen. Kan dat wat echt belangrijk is, ook op andere manieren bereikt worden?

Dat zijn samengevat drie uitdagingen:

- doe het beter met minder geld
- zie hoe kwetsbare mensen of groepen hun eigen weg vinden en ondersteun dat
- zie hoe spontane welzijnsactiviteiten bloeien en waardeer die.

GOUDEN REGELS

Juist de diversiteit binnen de doelgroep van corporaties en welzijnsorganisaties, vraagt om een veelkleurig en veelsoortig aanbod. Wat kunnen de voorbeelden en tips uit de vorige bladzijden voor beslissers betekenen?

- 1 Waartoe en hoe: bepaal eerst waarmee bewoners geholpen willen worden, en kijk daarna welk middel daar het beste bij past. Wat wil je voor hen bereiken, en wat en wie heb je daarvoor nodig?
- 2 Hoe en wie: kies eerst de beste werkvorm of activiteit, en kijk daarna pas wie dat het beste kan uitvoeren. De lokale welzijnsinstelling of eigen organisatie is niet per se de beste aanbieder.

- 3 Aanbod vergelijken: blijf kritisch in de waardering van gesubsidieerd welzijnsaanbieders. Zet het aanbod af tegen wat anderen zonder subsidie presteren en tegen eigen informele initiatieven.
- 4 Compleet overzicht: eis van gesubsidieerde aanbieders dat die overzicht hebben van andere aanbieders. Geef geen geld voor iets dat elders gratis is, maar daag uit om dat gratis aanbod in te passen in een goed lokaal pakket.
- 5 Aanbod verbreden: soms is het beter om de eindgebruiker te subsidiëren dan de aanbieder van activiteiten. Zo hebben veel gemeenten een 'geld terug'-regeling of een stadspas voor minima. Zorg dat deze regelingen ook gebruikt kunnen worden om niet-gesubsidieerd en digitaal aanbod toegankelijker te maken.
- 6 Toegang tot internet: niet iedere Nederlander heeft toegang tot internet. Creëer daarom plekken waar vrijwilligers mensen helpen om wegwijs te worden op het net.
- 7 Vrijwilligers koesteren: ondersteun actieve vrijwilligers die zich inzetten voor de wijk. Soms is een klein zetje voldoende om mensen met elkaar te verbinden. En een eenvoudig compliment levert soms meer op dan een complexe subsidieregeling.
- 8 Heb oog voor informele welzijnclubs, maar overvraag ze niet. ■

Dit hoofdstuk is geschreven door Klaas Mulder, Laagland'advies.

colofon

Compact is een uitgave van Aedes vereniging van woningcorporaties.

Aedes is de branchevereniging van woningcorporaties in Nederland. De 431 leden en geassocieerden van Aedes werken, vanuit meer dan 700 vestigingen en werkmaatschappijen, aan duurzaam en betaalbaar wonen in leefbare buurten en woonkernen. Woningcorporaties zorgen dat ruim 2,4 miljoen huishoudens goed wonen.

Aedes maakt zich sterk voor de condities waaronder corporaties als maatschappelijke ondernemingen hun werk kunnen doen. Aedes geeft voorlichting en informatie en initieert onderzoek en productontwikkeling. Aedes is ook de werkgeversvereniging van de corporatiebranche waarin ruim 28.000 werknemers dagelijks werken aan goed wonen.

Compact geeft raden van commissarissen, bestuurders, directie en management van woningcorporaties en andere geïnteresseerden op snelle en toegankelijke wijze inzicht in actuele onderwerpen door kort en bondig achtergronden toe te lichten en verbanden te leggen. De onderwerpen worden bepaald door de actuele ontwikkelingen binnen woningcorporaties en hun branche. Compact verschijnt 4 tot 6 keer per jaar.

ISSN 1389-2983
ISBN 978-90-5009-310-1

Tekst

Voorwoord: Johan van der Craats. *Hoofdstuk 1:* Klaas Mulder, Laagland'advies en José Onderdenwijngaard, Aedes. *Hoofdstuk 2 en 3:* Klaas Mulder, Laagland'advies en Marja Theunissen, freelance journalist. *Hoofdstuk 4 en 5:* Klaas Mulder, Jan-Dirk de Boer, Charlotte Post en Niels Hatzmann, Laagland'advies en José Onderdenwijngaard, Aedes. *Hoofdstuk 6:* Klaas Mulder, Laagland'advies. *Interviews:* Marja Theunissen, freelance journalist.

Aedes wil de volgende personen bedanken voor hun inzet in de totstandkoming van deze Compact: Walter van den Akker, deltaWonen; Gerrit Breeman, directeur-bestuurder Volks-huisvesting; medewerkers van Centrum voor Jeugd en Gezin Breda; Janine Cloosterman, De Twern; Arnold van Dam en Wytse Miedema, gemeente Almere; Klaas Mulder, Laagland'advies; Ton Selten, directeur-bestuurder Lefier; Pierre Sponselee, directeur-bestuurder Woonwaard Noord-Kennemerland.

Organisatie

Harry Klieverik, team Gedrukte Media Aedes

Eindredactie en uitvoering

José Onderdenwijngaard, team Gedrukte Media Aedes

Productiebegeleiding

Carolien van der Ploeg, team Gedrukte Media
Aedes

Vormgeving

Fidder & Löhr, Deventer

Druk

Onkenhout, Almere

Omslagfoto

Ton Poortvliet/Hollandse Hoogte, Amsterdam

Prijzen (excl. BTW)

Abonnement: leden € 58,15 per jaar, niet-leden
€ 87,65 per jaar. Combi-abonnement met
Aedes-Magazine: leden € 156,20 per jaar, niet-
leden € 234,10 per jaar. Losse nummers: leden
€ 14,90, niet-leden € 22,55.

nog leverbaar

- 39 Samenwerken in de wijkaanpak**
december 2008 / ISBN 978-90-5009-291-3
- 40 Het spel én de knikkers**
maart 2009 / ISBN 978-90-5009-292-0
- 41 Keuzes en prestaties onder de loep**
maart 2009 / ISBN 978-90-5009-293-7
- 42 Nederland krimpt: bedreiging of kans?**
mei 2009 / ISBN 978-90-5009-294-4
- 43 Wonen, leren en werken**
juni 2009 / ISBN 978-90-5009-295-1
- 44 Slimmer bouwen, minder kosten**
november 2009 / ISBN 978-90-5009-299-9
- 45 Risicomanagement**
mei 2010 / ISBN 978-90-5009-303-3
- 46 De Energie BV**
mei 2010 / ISBN 978-90-5009-306-4
- 47 Duurzaam businessmodel**
november 2010 / ISBN 978-90-5009-308-8

bestellen

Aedes vereniging van Woningcorporaties,
Verkoop publicaties
Olympia 1, 1213 NS Hilversum
Postbus 611, 1200 AP Hilversum
Telefoon (035) 626 82 03
Fax (035) 626 82 11
E-mail publicaties@aedes.nl
Website www.aedesnet.nl

Een compleet overzicht van alle publicaties en abonnementen, zoals het combinatie-abonnement met Aedes-Magazine het tweewekelijkse vakblad voor woningcorporaties, is te vinden op www.aedesnet.nl (rubriek Publicaties). Op Aedesnet vindt u verder het laatste nieuws uit de branche, achtergrond-informatie, praktijkvoorbeelden, vacatures, relevante wetgeving en feiten en cijfers. Voor individuele vragen kunt u bellen met de Aedes-Infodesk, 0900-1232333 (10 cpm).

‘Kicks voor niks’

Met minder financiële middelen meer ruimte geven aan ‘de eigen kracht van burgers’, is het nieuwe motto bij de wijkaanpak. Dat vraagt van professionals bij corporaties en welzijnsorganisaties een andere manier van werken: minder zelf organiseren en meer aansluiten bij bestaande bewonersactiviteiten, ook al vallen die niet onder gesubsidieerd welzijnswerk.

Deze Compact biedt corporaties en andere betrokkenen bij de wijkaanpak, een handreiking om op een nieuwe manier aan de slag te gaan met het organiseren en aanbieden van welzijn. De eerste hoofdstukken geven een beeld van de wijze waarop corporaties momenteel betrokken zijn bij welzijn in de wijken. Vervolgens tonen de hoofdstukken ‘kicks voor niks’ dat het ook anders kan. Meer aansluiten bij particuliere initiatieven van bewoners en ondernemers in buurten bijvoorbeeld. Maar ook het waarderen en gebruikmaken van aanbod op internet biedt mogelijkheden om bewoners voor minder geld, meer welzijn te bieden. De Compact eindigt met een aantal concrete handreikingen om aan de slag te gaan.